

Innovatief of conservatief?

Innovatie is het doorvoeren van nieuwe ideeën, werkwijzen of technieken. Anders dan een uitvinding – die eventueel in het lab mag blijven, maar dan nog steeds telt als uitvinding – moet innovatie zichzelf bewijzen in de echte wereld door aantoonbare voordelen te bieden. De huisdierenbranche heeft niet echt de naam heel innovatief te zijn en er wordt weleens beweerd dat onze branche een wat conservatief imago heeft. Maar is dat wel terecht?

TEKST: GERRIT HOFSTRA | FOTO'S: SHUTTERSTOCK

Ik stel die vraag omdat ik het gevoel heb dat er in onze sector juist heel veel gebeurt, als je maar even de moeite neemt om deze van een afstandje te bekijken. Zelf ben ik inmiddels redelijk oud, en wellicht ook een beetje conservatief, maar ik denk dat ik juist daardoor voldoende overzicht heb. Ik ga het in ieder geval proberen. Kernpunten binnen onze branche zijn dierenwelzijn en diergezondheid. Dat zijn daarom ook de zaken waarbinnen ik de ontwikkelingen wil bekijken.

Dierenwelzijn

Om zich lekker te voelen zal een dier natuurlijk gezond moeten zijn, maar in onze manier van denken heeft zich een aanzienlijke verschuiving voorgedaan. Vroeger beschouwden we dieren als een soort levende machines zonder emoties, waarbij we ons niet echt bezighielden met hun welzijn. Nu is er echter een denkwijze ontstaan waarin vrijwel elk dier qua gevoelens gelijkgesteld wordt aan de mens, met vergelijkbare rechten en soms zelfs meer. Persoonlijk heb ik daarin een middenpositie. Ik vind dat als je dieren houdt, je dan ook de plicht hebt die dieren zo goed mogelijk te verzorgen. Maar ik ben zeker niet principieel tegen het houden van dieren. Juist omdat deze verschuiving in het denken over dieren in mijn ogen een belangrijke innovatie is en de motor tot de verbetering van de omstandigheden waarin wij dieren houden.

Diergezondheid

Diergezondheid valt in mijn ogen uiteen in een aantal subgroepen:

1. diervoeding;
2. abiotische factoren (licht, temperatuur);
3. medisch; voorkomen en genezen.

1. DIERVOEDING

Nog niet zo lang geleden at de hond mee met de pot, en in het diergeneeskundig memorandum over reptielen, werden voederinsecten simpelweg beschouwd als insecten. Of je nu krekels, wasmotten, meelwormen of zijderupsen voerde, dat maakte niet zoveel uit. Wat dat betreft is er veel veranderd. Voor honden heb je nu zelfs per ras en leeftijdsfase aparte brokjes. Ik moet bekennen dat ik zo mijn twijfels heb bij die wel heel erg vergaande uitsplitsing. Het is natuurlijk zeker verstandig om verschillen te maken naar fase in groei en activiteitsniveau. Een hond die extreem snel groeit, zoals een jonge Deense Dog, heeft toch echt andere behoeftes dan een jonge Chihuahua, maar honden zijn echt allemaal een soort en hebben daarom, leeftijd, activiteitsniveau en grootte in aanmerking genomen, vergelijkbare voedingsbehoeftes. Speciaalvoer voor een gesteriliseerde Labrador Retriever (ja dat bestaat) lijkt mij meer marketing dan noodzaak. Wellicht innovatieve marketing, maar toch niet het soort innovatie dat ik hier zoek.

Speciaalvoeding kan overigens zeker heel belangrijk zijn. Zo heb ik heel lang gedacht dat een van mijn hondjes (Binky) epilepsie had. Het was een kruising Boerenfox-Bordercollie en de vader (de Bordercollie) ontwikkelde op wat latere leeftijd zo rond een jaar of drie ook epilepsie; dus in mijn ogen waarschijnlijk de erfelijke epilepsie van Bordercollies. Er waren echter wel een paar verschillen. Zo bleef Binky tijdens een aanval bij kennis, niet typisch voor epilepsie. Inmiddels eet Binky graan(gluten)vrij en is hij ook medicatie- en aanvalsvrij. Het was Cecs of de ziekte van Spike; een waarschijnlijk erfelijke overgevoeligheid voor gluten. Beschikbaarheid van speciaalvoer is belangrijk voor welzijn en gezondheid en telt dus zeker als innovatie.

Copyright foto

Een andere, recente innovatie is het gebruik van insecten-eiwitten in honden- en kattenvoer. Dit heeft meerdere voordelen, zoals het verminderen van de milieubelasting en het verbeteren van het dierenwelzijn van vee. Hoewel we onze huisdieren meestal voeren met vlees dat niet gebruikt wordt voor menselijke consumptie, vinden sommige mensen het toch wat raar om andere dieren als voer aan onze huisdieren te geven. Insecten bieden een alternatieve bron van eiwitten en kunnen daarnaast ook heel goed ingezet worden voor huisdieren die allergisch zijn voor rundvlees, varkensvlees of kip.

Ook voor mijn hagedissen is er flink wat ontwikkeling geweest. Meelwormen geef ik nog maar zeer zelden en alle insecten krijgen eerst iets lekkers en voor de hagedis gezonds te eten en worden voor het voeren ook nog bestoven met een kalk-vitaminemengsel. Ik weet niet hoe prettig dat is voor de krekels en de kakkerlakken, maar mijn hagedissen doen het er prima op. Ook dat is een ontwikkeling die je in mijn ogen een belangrijke innovatie mag noemen.

2. ABIOTISCHE FACTOREN

Dit speelt vooral bij dieren die we binnen houden onder gecontroleerde omstandigheden. Denk aan een aquarium, terrarium, maar ook een vogel- of konijnenkooi binnen en zelfs katten die volledig binnen gehouden worden. Het mag duidelijk zijn dat het voor deze klasse dieren van levensbelang is dat we ze de goede leefomstandigheden bieden. Hier zijn de afgelopen periode heel grote ontwikkelingen geweest. De huidige mogelijkheden tot het zo'n beetje per computer sturen van licht, temperatuur en vochtigheid, zijn een enorme evolutie ten opzichte van gokken op het juiste vermogen van de verwarming en de hoeveelheid sproeien. Ook de kwaliteit is verbeterd. Denk hierbij aan de lichtkleur die met tl en led een enorme verbetering is ten opzichte van de ouderwetse gloeilamp, en de mogelijkheden om dieren uv-licht aan te bieden. Ik weet nog dat het gebruik van Ultravitalux-lampen bij reptielen een van de eerste mogelijkheden was om uv aan te bieden.

Dat had echter wel een probleempje omdat die lampen uitsluitend beschikbaar waren in een 300 watt-formaat, en dat was niet alleen onpraktisch omdat je de dieren in een noodtempo aan het braden was, maar het was voor mij ook noodzakelijk om mijn hoofdstoppen op te waarderen van 3 x 25 naar 3 x 35 ampère. Ik had nog klassieke smeltzekeringen en die moesten wat vaak vervangen worden (en dat kon ik niet zelf). De stroomrekening was dan ook niet mals. Tegenwoordig heb je prima uv-metaalhydridelampen vanaf 35 watt en, als je niet tegelijkertijd warmte wilt geven, zijn er zelfs speciale uv-tl's en spaarlampen. Een heel belangrijke innovatie met grote gevolgen voor dierwelzijn en diergezondheid.

3. MEDISCH

Ook op diermedisch gebied is er een enorme ontwikkeling geweest, zowel curatief (het genezen van zieke dieren) als preventief (gezondheidsmanagement en vaccinaties). Eerlijk gezegd vind ik curatief soms weleens te ver gaan. In mijn ogen moet het onwelzijn van de behandeling in een redelijke verhouding staan tot de verbetering van het welzijn door de behandeling. En dat kan best weleens betekenen dat je bij een ziek dier eerder voor euthanasie zou moeten kiezen, ook als je als baas/houder maar moeilijk afscheid kunt nemen van jouw dier, maar in het algemeen is er ook op dit gebied sprake van belangrijke winst.

Implementatie

Innovatie gaat over beschikbaarheid, maar ook over het gebruik, en juist daar denk ik dat er in bepaalde sectoren nog veel te winnen is. Neem bijvoorbeeld uv-licht. Uv is noodzakelijk om vitamine D₃ te kunnen maken. Bij reptielen en dan met name hagedissen had het gebruik van uv direct belangrijke effecten. Soorten konden beter gehouden worden en ook voor de voortplanting was uv

In deze sector is het gebruik van uv heel snel omarmd en daarmee ook wijdverbreid.

min of meer noodzakelijk. In deze sector is het gebruik van uv heel snel omarmd en daarmee ook wijdverbreid. Ook bij diergroepen waar we ook zonder uv mee konden kweken, zoals schildpadden, is het tegenwoordig meer regel dan uitzondering dat uv wordt aangeboden. Voor vogels zie je dat inmiddels het besef dat uv belangrijk kan zijn langzaam begint op te komen, maar de implementatie is nog veel lager dan bij de reptielen. De middelen zijn er, maar ze worden nog te weinig toegepast. Datzelfde geldt wellicht nog sterker bij de houders van zoogdieren.

Hoewel er zeker ruimte is voor verbetering en soms ook noodzakelijke veranderingen, is het toch belangrijk om te constateren dat de dierhouderij enorme stappen gemaakt heeft. Als voorbeeld de reptielen. In 1975 meldt herpetoloog I.M. Alevén nog dat het kweken een moeilijke zaak is waar veel geluk bij komt kijken. Recent meldt de NVWA uit onderzoek op reptielenbeurzen dat ongeveer 95 procent van de aangeboden dieren uit nakweek afkomstig is. Datzelfde geldt ook voor reptielenwinkels. Ook de levensverwachting van de dieren is sterk toegenomen. Voor vogels zie je eveneens dat er steeds meer kennis beschikbaar komt en er ook met steeds meer soorten kweekresultaten zijn; zelfs met soorten die recent nog werden beschreven als 'niet houdbaar'.

Voor honden, katten en konijnen ligt de verbetering vooral in de verbeterde voeding en medische zorg, maar ook in onze manier van denken over dieren. Het besef dat we niet zomaar alles met dieren mogen doen, wordt steeds sterker. Wettelijk heeft dat gere-sulteerd in artikel 3.4 van het Besluit houders van dieren.

Artikel 3.4. Fokken met gezelschapsdieren

- 1 Het is verboden te fokken met gezelschapsdieren op een wijze waarop het welzijn en de gezondheid van het ouderdier of de nakomelingen worden benadeeld.
- 2 In ieder geval wordt bij het fokken, bedoeld in het eerste lid, voor zover mogelijk voorkomen dat:
 - a. ernstige erfelijke afwijkingen en ziekten worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen;
 - b. uiterlijke kenmerken worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen die schadelijke gevolgen hebben voor welzijn of gezondheid van de dieren;
 - c. ernstige gedragsafwijkingen worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen.

Drs. **Gerrit Hofstra** is adjunct-secretaris wet- en regelgeving levende dieren en planten bij Dibevo, heeft een zetel in de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) en is lid van de commissie van deskundigen van het Dierbaar-keurmerk.

Met zijn wetenschappelijke achtergrond en zijn parate kennis over dieren en wet- en regelgeving is hij de man bij uitstek om Dibevo-leden bij te staan met import- en exportvragen en Dibevo te vertegenwoordigen in Den Haag en Brussel.

Copyright foto

Op grond van dit artikel is er inmiddels een fokverbod voor onder andere honden en katten met een veel te korte snuit. Een verbod dat iedereen die weleens een na een geringe inspanning bijna stikkende Franse Bulldog heeft gezien, van harte zal ondersteunen. Ook dit zijn nieuwe ideeën over de manier waarop wij met dieren om moeten gaan en dus feitelijk innovaties.

Conclusie

Ondanks het ontbreken van een gestage stroom met baanbrekende vernieuwingen is er in onze branche zeker sprake van een gestage op innovaties gebaseerde ontwikkeling met belangrijke positieve gevolgen voor dierwelzijn en diergezondheid. Dat is een ontwikkeling die we zeker moeten stimuleren, hoewel we er ook niet in moeten doorslaan, zoals de recent voorgestelde en uiterst belachelijke positieflijst. Dat laatste is wel een teken dat er vanuit een deel van de samenleving zeer kritisch naar het houden van dieren gekeken wordt. Hoewel de meeste kritiek op het houden van dieren in mijn ogen is gebaseerd op een vorm van dierhouderij die nauwelijks meer voorkomt en niet te vergelijken is met de manier waarop verzorgers op dit moment met hun dieren omgaan, blijft het belangrijk om te blijven verbeteren en te blijven innoveren. We hebben dus alle redenen om de schijnwerpers op onze branche te richten, want er gebeurt veel waar we trots op mogen zijn. ←